

en dat door den bijbel, en niet alleen door Schmidt. Eén van beide: dr Volger moet gelooven aan een „wezen“ staat, dat in verscheiden vormen van „staten“ „openbaar“ wordt, en kan dan veilig zeggen, dat die „staat“ of dat „staatswezen“ één en eenig is. Hij moet dien „staat“ dan in een andere wereld zetten, zoo iets als waar Plato zijn „ideeën“ in opborg. Maar die „staat“ bestaat nu eenmaal niet in de werkelijkheid; en die zijn heusch geen „vormen“ van eenzelfde staatswezen, want ze zitten elkaar, juist wat die „vormen“ betreft, leelijk in het haar.

Niet anders staat het met de kerk. Ik kan ook wel lyrisch doen over „de“ kerk, en „het“ kerk-„wezen“, dat ik dan in de lucht zet. Maar dat ding bestaat niet. Het is een filosofending; hier in de werkelijkheid heb ik te maken met een konkrete kerk. En als dr Volger nu bedoelde: die ééne kerk, die dat en dat adres heeft, wel daar nemen ze negers aan en blanken, polemisten en irenici, mannen en vrouwen, intellectueelen en krullenjongens, en die zingen samen hun psalm en offeren voor de zending en zoo, dan zou ik het woord „pluriformiteit“ niet verder curieuselijk onderzoeken; ik zou zeggen: laat dien term maar loopen.

Maar ik zie verscheiden kerken, die elkaar nog al eens in de haren vliegen. En nu wou ik wel eens weten, of die allemaal „openbaring“ zijn van een verborgen „wezen“? Eén ding staat vast bij voorbaat: openbaringen van éénzelfde wezen kunnen elkaar nooit tegenspreken. Als de kerken dus inderdaad openbaringsvormen van eenzelfde „wezen“ zijn, dan kunnen ze elkaar niet tegenspreken, TENZIJ IN DINGEN, DIE MET HET „WEZEN“ NIETS TE MAKEN HEBBEN. Dat is nummer één. En hier is nummer twee: omdat de VORMEN van eenzelfde wezen elkaar niet kunnen tegenspreken (wij hun onderscheid geen tegenstelling is), daarom kunnen die kwesties, die de kerken verdeeld houden, nimmer kwesties van den KERKVORM zijn. Tenzij men zegt: nu ja, ze lijken elkaar wel tegen te spreken, maar, meneertje, de schijn bedriegt: „ja“ en „neen“ zijn eigenlijk hetzelfde.

Dr Volger meent den „vorm“ het secundaire te mogen noemen. Ja, ik weet niet of hetzij Aristoteles, hetzij Plato daarmee genoegen zou nemen, en het kan me ook zoo veel niet schelen. Ik dacht, dat een „wezen“, zoo als dr Volger dat zich denkt, niet buiten „vormen“ kan, en vind in dat geval die „vormen“ heelemaal niet secundair.

Kan dat niet blijven rusten? vraagt een ongeduldig lezer. Ik antwoord: neen. Want als de kerk een vergadering is, wel, is dan de substantie der vergadering primair en de vormen der vergadering, zijn die secundair?

Ik wou het nog eens hebben over dat begrip: „OPENBARING VAN DE KERK“. Spreekt dr Volger ook over „openbaring van den staat“? M.a.w.: gelooft hij aan een ONZICHTBAREN STAAT, die dan zichtbaar wordt in VORMEN van den staat: den russischen, den laplandschen, den deenschen, den abessijnischen? Ik hoor het graag, want ik zit er mee. Gelooft dr Volger ook aan een ONZICHTBARE VERGADERING? Een vergaderings-„wezen“, dat in verscheiden vergaderingsvormen openbaar wordt? Ook daar zit ik mee, want ik heb een confessie, die me zegt, of liever, waarin ik met dr Volger zeg, dat de kerk een VERGADERING van geloovigen is. Nu wou ik weten, of ik moet gelooven aan een pluriformiteit van de vergadering, b.v. van soldaten, zóó, dat de substantie der soldatenvergadering het primaire en de vorm het secundaire is. Ik denk weer aan Wysjinsky, en hoor hem zeggen: veto. Ik geloof, dat Hare Majesteit het ook gezegd heeft, vooral in Londen.

Dit artikeltje is, geloof ik, heelemaal niet geleerd. Maar ik wou mijn lezers dan ook brengen tot hún „veto“. Ze moeten dat andere veto in de gaten houden; de einden der eeuwen zijn op hen gekomen, en ook daarom is het onderwerp van een pijndoeende actualiteit.

K. S.

## De Bibliotheek van onze Theologische Hoogeschool

Tot onze groote blijdschap en dank aan den Heere, is dit jaar voor de bibliotheek van onze Hoogeschool weer een belangrijke som gelds door onze Vrouwen bijeen gebracht. U weet het allen reeds, n.l. Twee en twintig duizend honderd twee en tachtig gulden en negentien cent!

Hierdoor zal de bibliotheek weer met een aantal boeken vermeerderd kunnen worden. Met grooten nadruk willen we er op wijzen, dat, hetgeen door onze Vrouwen voor de bibliotheek gedaan wordt, op hoogen prijs wordt gesteld.

De bibliotheek is ten dienste van allen, die aan onze School verbonden zijn. Zoowel onze professoren als onze studenten en predikanten kunnen er gebruik van maken. Vooral onze studenten, die financieel niet bij machte zijn om zelf veel boeken aan te schaffen. Op deze wijze kunnen zij toch de werken, die zij noodig hebben in onze bibliotheek vinden, voor zoover reeds aanwezig. En niet alleen onze studenten moeten er gebruik van kunnen maken, maar ook de hoogerleeraren

moeten er kunnen vinden, wat zij noodig hebben. Het gaat niet aan, dat onze School, die het promotierecht bezit, een bibliotheek zou hebben, die, wat dat aangaat, niet geven kon wat daartoe noodig was. En dat kunnen we wel zeggen, dat het zo o ver nog lang niet is. Wel zijn er van ons geld al vele nuttige werken gekocht, maar daar staat tegenover, dat er nog zoo veel ontbreekt, dat we rustig door kunnen gaan met elke week onze vijf cent te geven voor dit zoo belangrijke onderdeel der behoeften van onze School. Ons Comité ontving een lijst van boeken die al aangekocht zijn, maar in dien brief stond tegelijk, dat er naast de lijst van aanwezige boeken zeker een veel grootere aangelegd kon worden van de boeken die er in hooren, en er nog niet zijn! We zeggen dit, omdat hier en daar wel eens opgemerkt wordt: „Is er nu nog al geen geld genoeg voor de bibliotheek bijeen gebracht?“ U kunt nu dus overtuigd zijn, dat dit niet het geval is, bij lange na niet! Vooral die boeken, die heel zeldzaam te koop zijn, ontbreken nog veel, en die zijn uit den aard der zaak ook juist zoo kostbaar.

En daarom, Vrouwen uit onze vrijgemaakte kerken, laten we den Heere onzen dank voor onze vrijmaking ook hierin toonen, dat wij zorgen dat er in de bibliotheek telkens nieuwe aanwinsten gekocht kunnen worden, zoodat onze professoren en studenten en onze predikanten die doctoreeren, er vinden kunnen voor hun studie wat zij noodig hebben. Het komt immers onszelf weer ten goede! Hoe beter de opleiding aan onze School is, onder den zegen des Heeren, hoe rijker straks onze studenten de kerken kunnen dienen. Is dat

## Indrukken van de Generale Synode (III) Radio-perikelen

Uit het rapport der „radio-deputaten“ bleek, dat op de vergadering van de gezamenlijke deputaten van de niet-IKOR-kerken<sup>1)</sup> ter sprake is geweest de prediking in onze kerken, zulks naar aanleiding van brieven, die waren binnengekomen bij de N.C.R.V. of naar aanleiding van opmerkingen, door enkele deputaten zelf gemaakt over de predikaties, met name van Ds D. van Dijk van Groningen en Ds H. J. Schilder van Utrecht.

Onze deputaten waren van oordeel, dat dergelijke vragen niet thuis hooren op vergaderingen als de bedoelde, daar deze samenkomsten toch uitsluitend de bedoeling hebben de verwerving en de verdeling van zendtijd voor kerkdiensten te behartigen. Toch hebben zij zich over deze aangelegenheid beraden en het volgende schrijven opgesteld, dat namens hen aan de andere deputaatschappen is verzonden:

Assen/Zwolle, Januari 1948.

Aan de Welerw. en Eerw. Heeren Deputaten voor Radio-uitzending van kerkdiensten van de Gereformeerde kerken in Nederland, (laatstelijk in Synode bijeen te Zwolle 1946/7);  
De Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland;  
De Bond van Vrije Evangelische Gemeenten;  
De Unie van Baptisten.

Welerw. en Eerw. Heeren,

In de door U en ons 4 December 1947 te Amersfoort gehouden vergadering werd door Ds Jac. van Nes opnieuw ter sprake gebracht de door de goede hulp der N.C.R.V. uitgezonden kerkdienst, waarin voorgeing Ds D. van Dijk te Groningen. Het bleek daarbij, dat er bij hem en de zijnen ontstemming was over hetgeen in dezen kerkdienst werd verkondigd. Anderen waren met hem van oordeel, dat in de door de radio uitgezonden kerkdiensten geen kerkelijke geschilpunten ter sprake moesten worden gebracht.

In de discussie, die over deze zaken ontstond, stelde Ds Jac. van Nes uitdrukkelijk en met zooveel woorden de vraag, of er tusschen U en ons nog wel verdere samenwerking mogelijk was.

Wij voor ons zeiden toe al de ter sprake gebrachte zaken in eigen kring nader te zullen overwegen en U ons oordeel kenbaar te zullen maken.

Gezien den ernst der onderhavige materie, die uit de laatstgenoemde vraag van Ds Jac. van Nes ieder aanstonds duidelijk is, scheen het ons goed U ons oordeel over de aanhangige zaken schriftelijk te doen toekomen.

Ter voorkoming van verwarring en misverstand is het wellicht niet overbodig, vooraf een enkele opmerking te maken over de onderlinge verhouding tusschen de in hoofd en in adres dezes genoemde deputaatschappen.

Deze vormen tezamen niet een „tweede I.K.O.R.“.

Zij zijn elk voor zich deputaatschappen van geheel zelfstandige kerken of kerkengroepen, die ook ter zake van de uitzending van hun diensten door middel van de radio elk voor zich zelfstandig optreden. Alleen heeft de naoorlogische ontwikkeling van het radio-bestel hen ertoe gebracht gemeenschappelijke belangen gemeenschappelijk te bepleiten. En zoo hebben zij zich nopens de verkrijging en verdeling van zenduren samen verbonden in een comité, waarin zij een voorzitter en een secretaris aanwelen. Doch hiermee heeft geen der ter verkrijging en verdeling van zenduren in hun deputaatschappen samenwerkende kerken van haar zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de uitzending van kerkdiensten ook maar iets prijsgegeven. Hiermee heeft niet één ook maar eenige verantwoordelijkheid aanvaard voor de kerkdienst-uitzending der anderen, en heeft evenmin eenige kerk aan anderen opzicht gegeven over eigen kerkdienst-uitzendingen.

1) I.K.O.R. = Inter Kerkelijk Overleg Radio (preken uitzenden, die niet door de kerken in vrijheid worden bepaald).

niet een groote zegen, die God verbinden wil aan onze eenvoudige vijf cent van elke week? Dat is dan onze speciale dienst aan den Heere voor onze School.

Make de Heere ons trouw daarin, en geve Hij in Zijn gunst dat in elke gemeente dit werk door onze vrouwen gedaan wordt met een blijmoedig hart. In veel gemeenten ontbreekt daar nog wel wat aan, al staan daar tegenover kleine gemeenten, die ons dikwijls beschamen door hun offervaardigheid. Zou het komen, dat die kleine kerken, die dikwijls zelf niet eens een predikant bezitten, het werk van onze Hoogeschool beter op prijs stellen, dan die kerken, die elken Zondag opnieuw kunnen luisteren wat God, door middel van Zijn dienstknechten te zeggen heeft? Werkt daarom allen mee in dit jaar, en waar deze actie nog niet begonnen is, stelt U dan in verbinding met één van de dames, die dit werk provinciaal regelen, of aan onderstaand adres.

Kampen, Vloedijk 104.

B. v. d. BERG.

Naschrift. We bevelen den prachtige arbeid der vrouwen hartelijk aan. Men bedenke wel: een goede bibliotheek kost miljoenen guldens; we moeten niet vergeten, dat wat sedert 1854 opgebouwd werd in 1944 op wederrechtelijke wijze — immers in strijd met kerkenordening en met schending zelfs van de ongeschreven fatsoensnormen — ons ontnomen werd. De boeken, die nog te krijgen zijn, zijn na den oorlog in prijs gestegen; en van wat noodig is, is het meeste alleen met groote moeite nog te krijgen. Het is geen luxe, doch bittere noodzaak.

K. S.

Intusschen zijn we in het geheel niet onwillig U ons oordeel over de door Ds Jac. van Nes c.s. ter sprake gebrachte aangelegenheden kenbaar te maken. Te meer niet, omdat Ds Jac. van Nes in wat passeerde aanleiding nam tot de vraag, of verdere samenwerking wel mogelijk te achten is.

Nu is het, afgedacht van de vraag, of dit overigens aan ons zou staan, onmogelijk om over de door Ds D. van Dijk gehouden preek in bijzonderheden te treden, omdat ons hierover geen concrete klacht bereikte; ook niet van den Heer K. van Dijk, aan wien gevraagd werd ons van de bij hem ingekomen klachten een nadere omschrijving te geven. Doch dit is van geen bezwaar, omdat de in verband met deze preek opgeworpen vragen aanstonds met bredere strekking aan de orde werden gesteld.

Wat nu de uitzending van radio-kerkdiensten betreft, oordeelen wij, dat de uitzending aan een kerkdienst niet het minste verandert. Door die uitzending wordt hij geen dienst voor zieken en geen toespraak voor onkerkelijken. Waarmee niet gezegd wil zijn, dat met de fetteijke mede-aanwezigheid van dezen op geenerlei wijze moet worden gerekend. Maar met kracht handhaven we, dat deze op geen enkele wijze den kerkdienst mogen bepalen. Zal de uitzending zijn hebben, dan moet zij juist doorgeven een kerkdienst zooals die normaal (d.i. naar de vaste voor elke week geldende norm) wordt gehouden.

Voor de zieken, die een radio hebben, is het dan juist het voorrecht, dat zij getuigen kunnen zijn van hetgeen in de kerk gebeurt.

En wat de onkerkelijken betreft, voor hen make men toch geen apart evangelie. Zij behooren in de kerk te zijn. En als zij, dit weigerende, thans eens naar een kerkdienst gaan luisteren, dan ga geen prediker voor eigenwillige gevoeligheden uit den weg en is het hun het beste de kerk te hooren gelijk deze immer spreekt.

In geval van een bondsdag of andere vergadering, die wordt uitgezonden door de radio, denkt niemand er aan de vergadering aan te passen aan de mede-luisteraars, maar vindt ieder juist het mooie, dat zij de vergadering kunnen „meemaken“. Welnu, zoo behoort het ook bij den kerkdienst, die een vergadering bij uitnemendheid is, de uitzending niets aan haar „gewone“ doen te veranderen.

Over de vraag, wat er dan in den kerkdienst moet worden gepredikt, meenen we ons hier van nadere uiteenzetting te moeten onthouden, daar hierover in den kring der deputaatschappen uiteraard geen eenstemmigheid is.

Daarom zal het niet te ontkomen zijn, dat in de uitgezonden kerkdiensten verschillend wordt gesproken. Ja, dat in de diensten van de ééne kerk, leeringen van een andere weersproken worden. Wij zullen het er over eens zijn, dat hierbij wijsheid en voorzichtigheid moet worden getoond. Wie een ander, al of niet voor de radio, weersprekt, doe dit nimmer dan uit een heilig moeten. Alle persoonlijke en verkeerde geprikkeldheid moet hierbij verre zijn.

Maar dan zullen we elkander moeten willen aanhooren. Wij voor ons hooren, ook in de kerkdiensten, die uitgezonden worden, wel eens een ander, dat naar onze vaste overtuiging niet naar de Schrift is en niet overeenkomstig de oude in deze landen aangenomen belijdenisschriften, en dat de noodige en voortgaande reformatie der kerk belemmert of zelfs tegenstaat.

Dit verschillend spreken is bij den droeven toestand, waarin het kerkvolk zich thans bevindt, niet te ontgaan. Tenzij men in door de radio uitgezonden diensten ontrouw wilde worden aan wat in niet-uitgezonden diensten ten aanhoore van God en Zijn heilige engelen als waarheid wordt bezworen. Doch wie iets verstaat van den ontzaggelijken ernst der bewering, dat men in de uitgezonden vergadering als de Kerk des Heeren te diere plaatse samenkwam, die wil toestemmen, dat men terwille van toevallige en onbekende mede-luisteraars in niets mag afdoen van wat men in niet-uitgezonden diensten voor God en Zijn heilige engelen als waarheid belijdt en als Gods boodschap in onzen tijd verkondigt.

Hierin zullen we — gelijk gezegd — elkander moeten willen aanhooren.

Want wie dit niet wil en liever een soort „eenheids-evangelie“ in alle kerkdiensten hoort, die kan (andere,

hoewel zulk een zame hindert scientie. Wat ging es de die antwoor niemam voort t tinuier gebond king over worde Nam

Dat te hebt

De

Aan ORDE oordeel om ant I. I DINGS II. I TOT S De v geven wensch Het ut geeft i argum de ker naar h Z.O. I of niet Z.O. d des W Medisc deren i indien twee G aanvaa de Z.O te rein ken te zal on haafd met d verzorj wensch meldt herziel De v eerst Sneek aan te 160): eerste inzake te door de zen laatste bepallj onder de noo ding zi De i In deze de Gen dienen. Onze of het vallen ding in tiging 1. W naast i in de l en de K.O. n blijft. 2. W alle k hierarc Om het uit van lu chische den v deze t b e p a i n d i het ze classic zending Well zullen Maar deze i waarin het ze te veri ken zij Inza TOT S oordee staand ten va